

CENTRE CATALA

BUTLLETI MENSUAL D'INFORMACIO PER ALS SOCIS

ANY 1

SETEMBRE 1952 - CARACAS: SORDO A PELAEZ, 35-1, TELEFONO: 51.230

No. 6

ONZE DE SETEMBRE

Una de les primeres efemèrides que el catalanisme celebrà és l'11 de setembre i a través dels anys aquest ha estat el seu dia de reivindicació. No obstant, molts catalans actuals poden rememorar-lo amb més amplitud i profunditat. Han viscut anys que recorden massa el 1714 i la història del 1714 evoca excessivament els anys nostres. Sí; és suficient la més simple ressenya dels fets de principi del segle XVIII per a fer-nos reviuire les etapes més tràgiques de la nostra vida. Veiem-ho, sinó.

I

La falta de successió directa del malaltís Carles IIè creà a Espanya una situació molt perillosa per a la política d'equilibri rigorosament defensada i gelosament vigilada per Anglaterra. La mort de Josep Ferran de Baviera, que havia estat declarat hereu per Carles IIè, va deixar plantejada la successió entre Felip, duc d'Anjou, nét de Lluís XIVè de França, i l'Arxiduc Carles, fill de l'Emperador d'Austria.

To'es les simpaties del poble català eren per al pretendent austriac que representava l'antic Imperi descentralitzat, mentre que el francès encarnava l'absolutisme borbònic i el centralisme portat a les darreres conseqüències. Malgrat això, al principi, Catalunya va acatar a Felip Vè, que s'afanyà més que cap altre rei a complir els seus deures envers els catalans. Les Corts Catalanes del 1701-1702 foren les primeres i les úniques que presidí Felip Vè, ja que no les va convocar ni a Aragó ni a Castella. Felip Vè accedí a totes les demandes dels catalans, algunes de les quals tenien molta importància, com el permís —per primera vegada— de poder comerciar amb l'Amèrica. Feia temps que e's catalans volien fer-ho i especialment en aquestes terres venezolanes, on ja alguns compatriotes havien intervingut. En 1637 el català Jaume Orpí va fundar —cap al costat de Cumanà— la ciutat de Barcelona i els caputxins catalans gestionaren que llurs missions d'ací estiguessin a càrrec de la Generalitat de Catalunya.

Anglaterra no podia veure amb bons ulls la possible unió de l'imperi espanyol amb l'imperi francès i va formar la Gran Aliança (Austria, Anglaterra, Holanda i Portugal), la qual va proclamar rei d'Espanya a l'Arxiduc d'Austria amb el nom de Carles IIIè.

El 1704 l'esquadra aliada intentà entrar a Barcelona, però fou enèrgicament rebutjada amb el sol esforç dels catalans, malgrat haver-se pensat que aquests la rebrien amb els braços oberts.

Per a vèncer a Felip Vè, Anglaterra tenia necessitat de Catalunya, com a complement de l'altre costat que ja tenia a la Península o sigui Portugal. I així a Gènova,

el 20 de juny del 1705, Mitford Crow, plenipotenciari de la reina Agna, "contractà, convingué i signà una estreta aliança i amistat entre el regne d'Anglaterra i l'il·lustre i preclar Principat de Catalunya". En l'article VI es promet i assegura que "Cas d'esdevenir (que Déu no ho permeti) successos adversos i imprevisibles en les Armes", tots els catalans que s'hagin declarat per Carles IIIè, "quedaran amb tota seguretat, garantia i protecció de la Corona d'Anglaterra, sense que puguin patir la més mínima alteració ni detriment en l'urs Persones, Bens, Lleis i Privilegis: de manera que ara i sempre gaudeixi el Principat de Catalunya de totes les Mercès, Privilegis, Lleis i Costums, tant en el que es refereix en comú com en particular".

La reina d'Anglaterra, que havia considerat molt convenient l'estipular una aliança amb l'il·lustre i preclar Principat de

Catalunya, va confirmar solemnement to's els capitols del tractat i en el seu reial nom e's vans confirmar, després, tots els ministres, generals i almiralls britànics que passaren per Catalunya.

Quan per segona vegada, i en vigència l'anterior tractat, es va presentar l'esquadra aliada davant de Barcelona, fou rebuda triomfalment pel poble català i quedà reconegut, com a rei, l'Arxiduc Carles.

II

Els aliats obtingueren resultats extraordinàriament favorables i quasi podríem assegurar que decisius. Els aliats —i amb el's la Guàrdia Catalana, els cèlebres fusellers catalans i els terribles miquele's— entraren per dues vegades a Madrid (1706 i 1710). Però el 1711 va morir el successor de l'Emperador Leopold, i l'Arxiduc Carles obtenia no sols els Estats hereditaris d'Austria, sinó també —pel vot dels prínceps electors— la Corona Imperial. Anglaterra, que tants esforços havia fet per evitar l'eventual unió d'Espanya i França,

veia com —per aquesta circumstància imprevista— estava fomentant la connexió d'Espanya i l'Imperi Austriac, que venia igualment a pertorbar la seva política d'equilibri europeu. Sense perdre temps, Anglaterra va entrar en negociacions amb Lluís XIVè i li van prometre treure'l de dificultats sempre que Felip Vè renunciés als seus drets a la Corona de França.

La reina Agna, i especialment e's seus ministres conservadors, passaren a ésser els més entusiastes partidaris i els més decidits defensors de la "pau sigui com sigui". Anglaterra no va parar de proclamar la necessitat de l'apaivagament de la guerra de la Península per a preservar la pau d'Europa tan greument amenaçada pel conflicte espanyol. La Gran Bretanya des d'aquest moment aixecà la bandera de la pau tan llargament sospirada i acarada pels conservadors i marxants anglesos, sobretot després que es van convèncer que podien obtenir de Felip Vè el que els havia induït a intervenir en la successió espanyola: la no unió d'Espanya amb França i l'obtenció del lliure comerç amb l'Amèrica, i encara l'assentament dels negres i les pesqueries de Guipúscoa i de Terranova.

L'estàtua de Rafael de Casanova, davant de la qual es commemorava l'onze de setembre del 1714, i un dels primers monuments que es van fer enderrocar després de la nova ocupació de Barcelona el dia 26 de gener del 1939.